

ก้าวไปสู่อาชญาวิทยาระหว่างประเทศ (Towards an International Criminology)

นัทธี จิตสว่าง

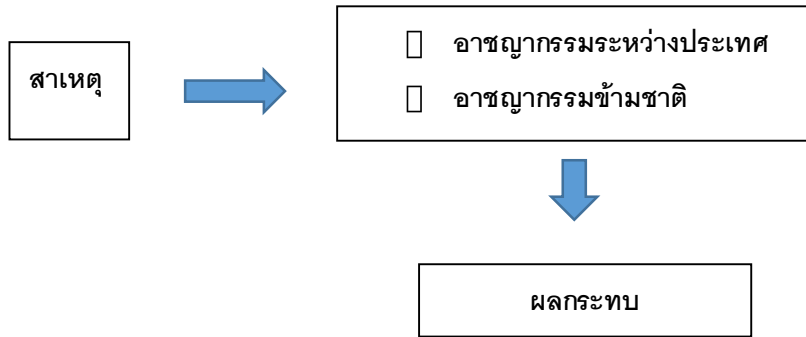
หลักสูตรการเรียนการสอนอาชญาวิทยาที่ทันสมัยในโลกปัจจุบันจะต้องเป็นหลักสูตรที่ตอบสนองต่อปัญหาอาชญากรรมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปจากอาชญากรรมในอดีต ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาอาชญากรรมพื้นฐาน การลัก รั้ง ชิง ปล้น ฆ่า ช่มชู้ แต่อาชญากรรมในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนในหลายมิติ ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่มีสถานะข้ามชาติ และมีความเป็นโลกาภิวัตน์มากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความก้าวหน้าด้านการคมนาคม ทำให้การเดินทางติดต่อธุรกิจระหว่างประเทศต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันก็นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของอาชญากรรมข้ามชาติ รวมถึงถึงความขัดแย้งระหว่างประเทศจนทำให้เกิดอาชญากรรมระหว่างประเทศ อาชญากรรมก่อการร้ายและ อาชญากรรมสิ่งแวดล้อมข้ามชาติ อันนำไปสู่ความร่วมมือกันและวางกติการ่วมกันของสังคมโลกในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างประเทศและอาชญากรรมข้ามชาติ

ดังนั้น การศึกษาอาชญาวิทยาในปัจจุบันจึงไม่เพียงพอที่จะศึกษาปัญหาอาชญากรรมในประเทศหนึ่งประเทศใดอีกต่อไป แต่จะต้องหันมาศึกษาอาชญากรรมระหว่างประเทศและอาชญากรรมข้ามชาติ รวมถึงถึงความร่วมมือของประเทศต่างๆ ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมระหว่างประเทศดังกล่าว โดยเรียกสาขานี้ว่า อาชญาวิทยาระหว่างประเทศ (International Criminology)

ขอบข่ายของอาชญาวิทยาระหว่างประเทศ

การศึกษาอาชญาวิทยาระหว่างประเทศจะเริ่มต้นให้ความสำคัญกับ “ปัญหาอาชญากรรมร่วมสมัย” ซึ่งจะครอบคลุมถึงอาชญากรรมร่วมสมัยประเภทต่างๆ แต่จะเน้นอาชญากรรมร่วมสมัยที่เกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติและอาชญากรรมระหว่างประเทศ เช่น องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ อาชญากรรมสิ่งแวดล้อมข้ามชาติ การก่อการร้าย การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ อาชญากรรมไซเบอร์ การค้ามนุษย์ และอาชญากรรมทางธุรกิจ เป็นต้น เมื่อศึกษาถึงปัญหาแล้ว จึงศึกษาต่อถึงผลกระทบของอาชญากรรมร่วมสมัยในมิติต่างๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าอาชญากรรมในยุคปัจจุบันส่งผลกระทบรุนแรงกว่าอาชญากรรมพื้นฐานโดยทั่วไปมาก และที่สำคัญคือการศึกษาถึงสาเหตุและปัจจัยของอาชญากรรมร่วมสมัยที่มีลักษณะข้ามชาติหรือระหว่างประเทศ ซึ่งทฤษฎีสาเหตุอาชญากรรมพื้นฐานไม่สามารถอธิบายอาชญากรรมระหว่างประเทศ ซึ่งมีขอบข่ายทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง (Vo Ruggiero, 2011, p.82) การศึกษาอาชญาวิทยาระหว่างประเทศในมิติแรกจึงเป็นการศึกษา “ปัญหา สาเหตุ และผลกระทบของอาชญากรรม” ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1

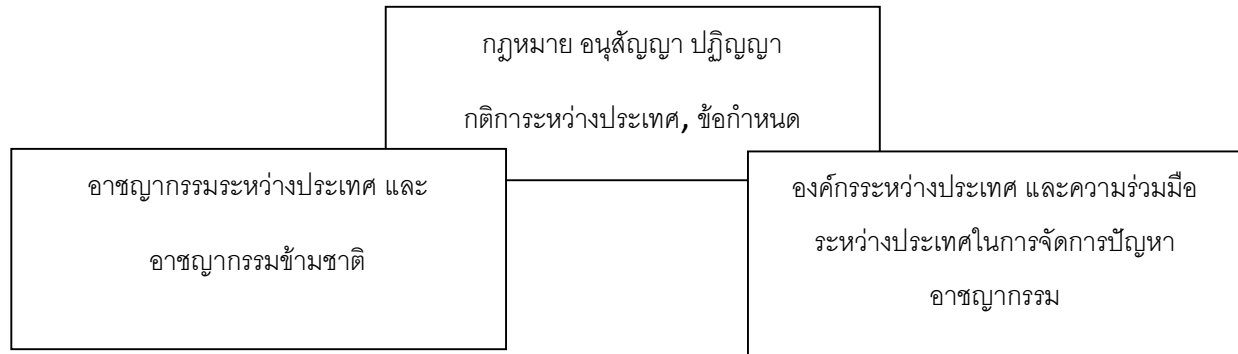
นอกเหนือจากการศึกษาถึง “ปัญหาอาชญากรรมระหว่างประเทศและอาชญากรรมข้ามชาติ” แล้ว หัวใจสำคัญของอาชญาวิทยาระหว่างประเทศจะอยู่ที่การศึกษาถึงบทบาทและความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและจัดการกับปัญหาอาชญากรรมระหว่างประเทศและอาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว ความร่วมมือดังกล่าวนี้จะศึกษาได้ 2 มิติ คือ บทบาทขององค์กรระหว่างประเทศต่างๆ ที่มีบทบาทในการประสานความร่วมมือของประเทศต่างๆ ในการต่อสู้กับอาชญากรรมระหว่างประเทศและอาชญากรรมข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบาทขององค์การสหประชาชาติ และองค์กรในเครือข่ายของสหประชาชาติต่างๆ (PNIs) เช่น UNODC, UNAFEI, UNICRI, KIC, AIC และแม้แต่ TIJ หรือ Thailand Institute of Justice ของไทย รวมถึงไปถึงบทบาทของ NGOs ต่างๆ ที่ช่วยกันผนึกกำลังในการต่อสู้กับอาชญากรรมและความยุติธรรมในสังคมโลก (Smeulers, 2008)

แน่นอนว่าการรวมตัวกันของประเทศต่างๆ และสหประชาชาติ ในการต่อสู้กับปัญหาอาชญากรรมระหว่างประเทศ และ อาชญากรรมข้ามชาติ จะต้องมีความตกลงร่วมกัน มีการประชุมเพื่อหาข้อสรุป เพื่อวางกฎกติกา ตลอดจนข้อตกลง สนธิสัญญา ข้อกำหนด และ ตัวแบบยุทธวิธี ต่างๆ ดังนั้น สารสำคัญในการศึกษาอาชญาวิทยาระหว่างประเทศ อีกเรื่องหนึ่งซึ่งขาดไม่ได้ คือ การศึกษาถึงกฎหมายและมาตรการระหว่างประเทศในส่วนของที่เกี่ยวกับมาตรการในการจัดการกับอาชญากรรมระหว่างประเทศและอาชญากรรมข้ามชาติ รวมถึงตลอดจนถึงความพยายามในการพัฒนากระบวนการยุติธรรมของประเทศต่างๆ ให้ตอบสนองต่อความเป็นธรรม โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และความแตกต่างไม่ว่าจะในทางเพศ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ การศึกษา สถานะทางสังคม และเศรษฐกิจ ดังนั้น การศึกษาในมิตินี้จึงเป็นการศึกษาถึงกระบวนการยุติธรรมระหว่างประเทศ (Mark Findlay, International Criminal Justice, 2013, p.2)

การประชุมใหญ่สหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรม (UN Crime Congress on Crime Prevention and Criminal Justice) จึงเป็นเรื่องที่สำคัญที่จะต้องศึกษา รวมถึงตลอดถึงการประชุมอื่นๆ ของสหประชาชาติที่เป็นที่มาของการออกข้อมติเพื่อกติการะหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงจะต้องมีการศึกษาถึงกฎหมาย ปฎิญาญา และข้อกำหนดต่างๆ เช่น ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และ ข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) ซึ่งเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและผู้กระทำผิดหญิง ปฎิญาญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการกระทำทารุณและ

การปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นๆที่เป็นการทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นต้น ดังนั้นกรอบในการศึกษาอาชญาวิทยาระหว่างประเทศจึงมีมิติที่สำคัญ 3 ประเด็น ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2

หลักสูตรการเรียนการสอนอาชญาวิทยาระหว่างประเทศในต่างประเทศ

หลักสูตรอาชญาวิทยาระหว่างประเทศจัดว่าเป็นหลักสูตรใหม่ที่ทันสมัย โดยมีมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนในสาขานี้ยังไม่มากนักในโลกขณะนี้

ในประเทศอังกฤษที่การเรียนการสอนอาชญาวิทยาจะอยู่ในคณะนิติศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ โดยมีการเปิดการสอนในระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัย Sheffield ของอังกฤษ ซึ่งโดดเด่นและมีชื่อเสียงในสาขา International Criminology มาก โดยมีกลุ่มวิชาเลือกหลายกลุ่ม เช่น อาชญาวิทยาเชิงวัฒนธรรม การป้องกันอาชญากรรมระหว่างประเทศ อาชญากรรมสิ่งแวดล้อม กฎหมายอาญาระหว่างประเทศ และยุติธรรมสมานฉันท์ เช่นเดียวกับที่มหาวิทยาลัย Greenwich ที่เปิดการเรียนการสอน International Criminology ในระดับปริญญาโทในคณะนิติศาสตร์ ดังนั้น วิชาที่สอนจึงเน้นกฎหมายอาญาระหว่างประเทศ สิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ การก่อการร้าย ความมั่นคงของชาติ ตลอดจนการวิจัยอาชญาวิทยาเปรียบเทียบ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า อาชญาวิทยาในอังกฤษมีความผูกพันกับคณะนิติศาสตร์ การศึกษาจึงเน้นไปในเรื่องของกฎหมายอาญาระหว่างประเทศ และอาชญากรรมระหว่างประเทศ เช่น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในระดับปริญญาเอกนั้น มหาวิทยาลัยเคนท์ (University of Kent) ในประเทศอังกฤษ ได้ร่วมกับมหาวิทยาลัย (ELTE) จากฮังการี มหาวิทยาลัยฮัมบูร์ก จากเยอรมัน และมหาวิทยาลัย Utrecht จากเนเธอร์แลนด์ จัดการศึกษาในสาขา Cultural and Global Criminology ขึ้น โดยดึงดูดแข่งของแต่ละมหาวิทยาลัยมาช่วยกันจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรนี้ขึ้น นักศึกษาจึงสามารถที่จะผลัดเปลี่ยนเรียนรู้จากมหาวิทยาลัยทั้งสิ้น ทั้งด้านการวิจัย และการพัฒนาทักษะต่างๆในวัฒนธรรมที่หลากหลายของทั้ง 4 ประเทศ ซึ่งจะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกจากหลักสูตรนี้สามารถทำงานในองค์กรที่ต้องใช้ความรู้เกี่ยวกับ

อาชญากรรมระหว่างประเทศหรือการจัดการกับอาชญากรรมในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่หลากหลาย

สำหรับในเนเธอร์แลนด์มีการเปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาโทด้าน “อาชญากรรมระหว่างประเทศและอาชญาวิทยา” ที่มหาวิทยาลัย VU เมืองอัมสเตอร์ดัม แต่หลักสูตรนี้เห็นได้ชัดว่าเน้นเฉพาะเรื่องอาชญากรรมระหว่างประเทศ (International Crime) เช่น การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมสงคราม และอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ จึงเป็นเพียงส่วนเดียวของอาชญาวิทยาระหว่างประเทศ

ในขณะที่มหาวิทยาลัยสุดท้ายที่มีการเปิดการเรียนการสอนด้านอาชญาวิทยาระหว่างประเทศ และงานยุติธรรม คือที่วิทยาลัยจอห์นเจย์ (John Jay College of Criminal Justice) ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งได้เปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรปริญญาโทด้าน International Crime and Justice โดยการศึกษาถึงกระบวนการยุติธรรมและอาชญาวิทยาเปรียบเทียบ อาชญากรรมข้ามชาติ และอาชญากรรมระหว่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของปัญหาอาชญากรรมยุคใหม่ที่เป็นอาชญากรรมที่ไร้พรมแดน โดยมีคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาเฉพาะด้านอาชญาวิทยาระหว่างประเทศที่หลากหลาย เช่น อาจารย์ที่ชำนาญด้านนโยบายยาเสพติดในแอฟริกา สิทธิมนุษยชน การก่อการร้าย การบังคับใช้กฎหมายเปรียบเทียบ อาชญากรรมข้ามชาติ และปัญหาสตรีและเด็ก เป็นต้น

การเปิดการเรียนการสอนอาชญาวิทยาระหว่างประเทศในประเทศไทย

ความจำเป็นในการที่จะต้องหันมาศึกษาอาชญาวิทยาระหว่างประเทศมีมากขึ้นตามลำดับสำหรับประเทศไทย เมื่อไทยจะต้องเผชิญกับภัยคุกคามจากอาชญากรรมข้ามชาติมากยิ่งขึ้น และจำเป็นจะต้องแสวงหาความร่วมมือในการต่อสู้กับอาชญากรรมข้ามชาติ ในขณะที่ประเทศไทยเริ่มมีบทบาทนำในเวทีระหว่างประเทศในด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมและการผลักดันตามมาตรฐานในการปฏิบัติต่างๆของสหประชาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำเร็จของประเทศไทยในการผลักดันข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) ของสหประชาชาติ ออกมาสำเร็จ

ดังนั้นการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับงานด้านอาชญาวิทยาระหว่างประเทศในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมต่างๆ และ หน่วยงานภาครัฐที่ทำงานด้านระหว่างประเทศ รวมตลอดถึงองค์กรเอกชนและองค์กรระหว่างประเทศต่างๆ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาบุคลากรของตนเองเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของอาชญาวิทยาในมิติระหว่างประเทศ ซึ่งมีเพิ่มมากขึ้น แต่หลักสูตรอาชญาวิทยาที่เปิดการเรียนการสอนในประเทศไทยที่ผ่านมา ยังไม่มีหลักสูตรใดที่มุ่งเน้นในเรื่องของอาชญาวิทยาระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามเป็นที่น่ายินดีว่าคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะเปิดการเรียนการสอนในสาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรมที่เน้นในวิชาอาชญาวิทยาระหว่างประเทศขึ้นเป็นครั้งแรก ทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกโดยอาศัยคณาจารย์จากในประเทศและต่างประเทศ โดยจะมีหลักสูตรอาชญาวิทยาที่มีเอกลักษณ์แตกต่างไปจากหลักสูตรเดิมๆ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกอีกไม่กี่แห่งที่มีการเปิดการเรียนการสอนด้านนี้อยู่ในเวลานี้

หลักสูตรอาชญาวิทยาระหว่างประเทศของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะมีจุดแข็งอยู่ที่การเปิดการเรียนการสอนในคณะรัฐศาสตร์ ซึ่งมีภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มีคณาจารย์ที่มีชื่อเสียงหลายท่าน ขณะเดียวกันก็ได้คณาจารย์จากภาคสังคมวิทยาและรัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ ผนวกกับคณาจารย์ทางด้านอาชญาวิทยาของจุฬาฯเองเป็นการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการที่สำคัญมีการดึงคณาจารย์จากต่างประเทศที่เป็นอาจารย์แลกเปลี่ยนกับเปลี่ยนมาบรรยายอย่างต่อเนื่อง รวมตลอดถึงผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญากรรมระหว่างประเทศ ด้านต่างๆ ในสายปฏิบัติที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรระหว่างประเทศในประเทศไทย

หลักสูตรอาชญาวิทยาระหว่างประเทศของคณะรัฐศาสตร์จุฬาฯนั้น แม้ว่าจะเป็นที่เลือกที่นักศึกษาจะต้องเลือกเพียงไม่กี่วิชา เพื่อเน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะโดยมีวิชาพื้นฐานทางทฤษฎี และยังเป็นวิชาที่เน้นระเบียบวิธีวิจัยเป็นหลัก แต่เชื่อว่าการเรียนในวิชาดังกล่าวนั้นเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานให้บัณฑิตมีความรู้ที่จะทำวิทยานิพนธ์ในเรื่องนี้อย่างลึกซึ้งต่อไป

และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าประเทศไทยจะสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญในสาขานี้เพื่อเสริมศักยภาพและบทบาทของประเทศไทยในเวทีโลก ตลอดจนสามารถรองรับและต่อสู้กับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและอาชญากรรมระหว่างประเทศในอนาคต

อ้างอิง

Ruggiero, Vincenzo, *“Political Violence : criminological analysis, in International Crime and Justice*, Mangal Nostarajam (ed), Cambridge University Press, U.K., 2011.

Smeuler, Alette (ed) Roelof Haveman (ed). *Supranational Criminology: Towards a Criminology of International Crimes*, Intersentia U.K., 2008.

Findlay, Mark, et.al. *International and Comparative Criminal Justice: A critical introduction*, London, Routiedge, 2013.